

«ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΝΙΩΘΩ ΤΑΠΕΙΝΩΜΕΝΟΣ ΩΣ ΕΛΛΗΝΑΣ»

ΠΡΟΒΛΗΜΑ
«Αυτή τη στιγμή δεν υπάρχουν ηγεσίες στην Ευρώπη -και δεν είναι ο πρώτος που το λέω- που να έχουν συλλάβει και το πρόβλημα και τις προοπτικές, και τις διαστάσεις και τις λύσεις του, και να το αντιμετωπίσουν πιο ανθρωπινά και αποτελεσματικά»

«Εχω την αίσθηση ότι υπάρχει μια ευρωπαϊκή δηλωσισία για την Ελλάδα. Μας λένε «δουλέψτε, αλλάξτε, εκσυγχρονιστείτε», με τρόπο προστακτικό και ταπεινωτικό συγχρόνως...
Νιώθω ταπεινωμένος ως Έλληνας. Κάθε φορά που βρίσκομαι έξω, νιώθω μιαν άλλη στάση απέναντί στον Έλληνα. Απόσταση και αποστοσιοποίηση και απαξίωση. Αυτό είναι το κοινό αίσθημα.
Αυτή τη στιγμή δεν υπάρχουν ηγεσίες στην Ευρώπη -και δεν είμαι ο πρώτος που το λέω- που να έχουν συλλάβει και το πρόβλημα και τις προοπτικές, και τις διαστάσεις και τις λύσεις του, και να το αντιμετωπίσουν πιο ανθρωπινά και αποτελεσματικά. Πάνω απ' όλα, χωρίς να εξευτελίζουν και να απαξιώνουν τους Έλληνες που έχουν προσφέρει στον ευρωπαϊκό πολιτισμό.
Ανήκει στον ευρωπαϊκό πολιτισμό. Δεν μπορείς να ξεχνάς ότι το όνομά σου ως Ευρωπαίου είναι ελληνικό και ότι οι βασικές δομές σκέψης ξεκινούν από αυτή τη χώρα. Αυτή τη χώρα, που στην πραγματικότητα έχει σχέση με την πολιτιστική σου προέλευση»

...σ, πρέπει να τη σεβαστείς και να μην την αποξενώσεις. Αν δεν μπορείς να βοηθήσεις, «μην την εξευτελίζεις», που λέει και ο Καβάφης. Πολιτικές ηγεσίες που είναι καλύτερες των περιστάσεων. Το δεύτερο είναι μια δική μας ευθύνη. Δεν καταφέρουμε και δεν επιμένουμε στο να διατηρηθούν τα ανθρωπιστικά γράμματα. Για να μη λείψουν από τα σχολεία της Ευρώπης η ελληνική σκέψη, τα ελληνικά γράμματα και τα ελληνικά κείμενα. Δεν θα σταματήσω να το λέω αυτό.
Παλαιότερα ο Ολλανδός, ο Δανός, ο Σουηδός, για παράδειγμα, μας έφεραν από τα γράμματα του σχολείου τους και σε έβλεπαν και σου έλεγαν στίχους από τον Ομηρό, σου έλεγαν για τον Πλάτωνα. Είχαν μιαν άλλη εκτίμηση για το τι είναι ελληνικός πολιτισμός και σεβόνταν ό,τι θυμίζει την Ελλάδα. Τα τελευταία 30 χρόνια αυτό υποχώρησε. Πέρασε η χρηστική αντίληψη του κόσμου στην Ευρώπη, χωρίς καμία δική μας διαμετρική. Φώναζε η μακαρίτισσα η Ζακλίν ντε Ρομπί για τον ρόλο των ελληνικών γραμμάτων. Ματαίως...

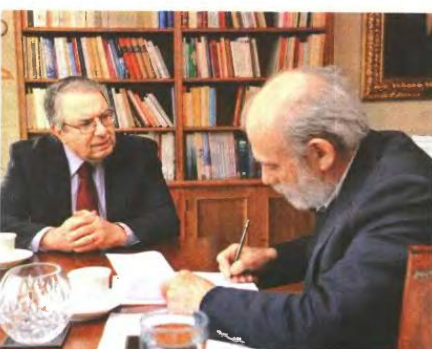
Ξένοι
«Δεν μπορείς να ξεχνάς ότι το όνομά σου ως Ευρωπαίου είναι ελληνικό και ότι οι βασικές δομές σκέψης ξεκινούν από αυτή τη χώρα»
νόμος
«Ο νέος νόμος για τα πανεπιστήμια είναι ένας ριζοσαστικός νόμος, όμως δεν έγινε η συζήτηση που θα έπρεπε με ανθρώπους που νονάνε το πανεπιστήμιο»

«Τα ιστορικά κτίρια να φυλάσσονται όπως και η Βουλή»

«Πώς αισθανθήκατε που κάποιοι «μικροί Νέμερες» έκαιψαν το ιστορικό μας κέντρο;
Και ως πρόεδρος είχα μια μόνιμη ανησυχία. Ανησυχούσα για κάποια από τα παιδιά που έβλεπα στο πανεπιστήμιο. Με κάποια είναι μιλίσει κιάλος. Τα παιδιά που κινούνται στον λεγόμενο αναρχικό χώρο. Όταν τους μιλούσες, έλεγες «μια, σ' αυτό το ίδρυμα ξεκινά η ιστορία του νέου ελληνισμού. Από δω βγήκαν αυτοί που έκαναν τη Διοίκηση, τη Δικαιοσύνη, την επιστήμη. Όλα από δω ξεκινούν». «Αν με αυτό που παίζεις», που έλεγες, «καί αυτό το ίδρυμα, πώς θα αισθανόσαι εσύ, πώς θα αισθάνομαι εγώ; Γ' αυτό είμαι εδώ, για να μιλήσουμε και να μη συμβεί αυτό». Αντιμετώπιζα μια κατάσταση πλήρους σύγχυσης, δηλαδή -πολύ δεν θέλω να πάει τίποτα το ίδρυμα, αλλά αν πάει κιάλος, δεν κάλασε ο κόσμος!...
Είχα πει με ένα άρθρο μου στο «Βήμα» να κηρυχθούν αυτοί οι χώροι ως ιδιαίτερης ιστορικής σημασίας και να φυλάσσονται αυτομάτως. Ούτε ο πρόεδρος ούτε η Σύγκλητος να είναι υπεύθυνοι για αυτά τα κτίρια. Άλλο τώρα η θα κάνω στον Ζωγράφου. Εκεί έχω την ευθύνη, αλλά εδώ η ευθύνη με ξεπερνά ως πρόεδρο. Δεν είμαι ένα άτομο, ο πρόεδρος. Δεν μπορώ να αναλάβω την ευθύνη μιας ιστορίας ολόκληρης στους ώμους μου - και μάλιστα χωρίς αδιό-

να είναι παρείσακτος»

και μας πληγώνουν τον τελευταίο καιρό στην πατρίδα μας

ΠΑΙΔΕΙΑ
«Δίνω έμφαση στην παιδεία και στον πολιτισμό, όχι ως αρχαιοπληξία. Δεν θέλω να δέξω τον Παρθενώνα να παταξεί»

του είναι όλα σημειωμένα!
■ **Σ' αυτά δεν υποτρέφω ο Καραμανλίδης. Είχε και αυτός έναν πνευματικό περίγυρο...**
Εκ των υστερόν και μισούμενος, αν θέλετε, ή επηρεασμένος έγραφε έναν περίγυρο, ειπωτός. Οπως και στο Παρίσι που βρέθηκε, διάβασε. Και πρόβηξε έναν δρόμο που ήταν διαφορετικός. Η δεύτερη θητεία του δεν έχει καμία σχέση με την πρώτη του.
■ **Αντιθέτως στον Ανδρέα Παπανδρέου, που εγώ θαύμαζα, το μόνο που έβλεπα μεμιά ήταν μια αντιπνευματικότητα. Ενώ ήταν οικονομολόγος περιημιός...**
Είναι ουσιαστικό αυτό. Ενώ πέρασε από το κο-

λέγιο και είχε δυνατούς δασκάλους, φαίνεται ότι η μετέπειτα ζωή του τον προσανατόλισε περισσότερο σε προβλήματα ζωής, σε το πούμε έναν ρεαλισμό, έναν πρακτικισμό. Κι αυτό που λέω, εγώ ο Ελύτης, μια χρηστική αντίληψη του κόσμου. Κι αυτό σημαίνει ότι υποστάσεις στη χρηστική αντίληψη οπιδήποτε είναι πνευματικό ή επιστημονικό. Αυτό συνέβη με τον Ανδρέα Παπανδρέου, ο οποίος και γλώσσα είχε -είχε μια καλλιέργεια και δίνεμν στη γλώσσα- και πολιτική σκέψη βέβαια και μια δίνεμν στο μυαλό του. Δεν είχε, όμως, ενδιαφέρον για αυτά τα ζητήματα.

■ **Σήμερα βλέπω στη Βουλή το απόλυτο κενό. Με πολύ λίγες εξαιρέσεις, αλλά όχι λαμπρές. Και βλέπουμε πολιτικούς αρχηγούς οι οποίοι όχι μόνο δεν έχουν μεταφράσει τον Θεουκλιδίδη, αλλά δεν τον έχουν διαβάσει ποτέ στη ζωή τους!**
Δυστυχώς αυτό συμβαίνει και έχει τις επιπτώσεις του σε όλη την πολιτική αντίληψη του τόπου. Γιατί εγώ δεν μπορώ να σκεπτόμαι ότι η πολιτική αντίληψη και αίσθηση, η πολιτική σκέψη εν τέλει μπορεί να είναι απηλαγμένη από έννοιες και σκέψεις που έχουν να κάνουν με τον πολιτισμό, με την παιδεία. Διότι μέσα από την παιδεία, αν την οργανώσω καλά, θα βγάλω τον πολίτη τον υπεύθυνο, τον σκεπτόμενο, τον ευαίσθητο και τον άνθρωπο που θα έχει αρχές, αξίες και ιδανικά. Δίνω έμφαση στην παιδεία και στον πολιτισμό, όχι ως αρχαιοπληξία. Δεν θέλω να δέξω τον Παρθενώνα πάντοτε. Όλα τα έχουμε υποτάξει σε μια χρηστική αντίληψη του κόσμου.
■ **Πώς εξηγείτε ότι στην Ελλάδα οι κυβερνήσεις ανέβηκαν το υπουργείο Πολιτισμού σε ανθρώπους που δεν το ήθελαν; Εγώ το ξέρω πολύ καλά αυτό...**
Εκτετε δίκιο. Ενώ, αντιθέτως, θα υπήρχαν άνθρωποι στον πολιτικό χώρο που θα ήθελαν αυτό το υπουργείο. Χαρακτηριστική περίπτωση ήταν της Μελίνας, αλλά όχι μόνο. Και ο Μίνερος ήταν πετυχημένος, σε μην αναφέρω όμως άλλους. Εχει σχέση με την αδυναμία αλληλεπίδρασης της σημασίας του πολιτισμού. Ο,τι απαιτείται μέσα σου του δίνεις και την αντίστοιχη στέλνεις, κατευθύνεις και διεξέρδεις. Είναι χαρακτηριστική η περίπτωση του Μιχάλη Λιάπη, που εσώθη εκεί γιατί έπρεπε κάποιου να πάει. Άλλω, ίσως, θα μπορούσε να προσφέρει περισσότερο.

σους συνομιλητές. Αυτό τα κτίρια θα έπρεπε να φυλάσσονται με τον ίδιο τρόπο που φυλάσσεται η Βουλή. Γιατί, δηλαδή, είναι πιο σημαντική η Βουλή από την Εθνική Βιβλιοθήκη ή από το κεντρικό Πανεπιστήμιο, από εκεί που ξεκινάει η ανάπτυξη του νέου ελληνισμού; Αυτό δεν τα έχουμε ξεκαθαρίσει. Δεν είναι και καμιά μεγάλη φιλοσοφία. Είναι απλά πράγματα.
Άλλη αντιμετώπιση έχει ένα πανεπιστήμιο ή ένα ίδρυμα, άλλο να μπει ο φοιτητής να φωνάζει και άλλο να το κόψει. Ο νέος νόμος για τα πανεπιστήμια είναι ένας ριζοσαστικός νόμος, έπρεπε να υπάρξει, όμως δεν έγινε η συζήτηση που θα έπρεπε με ανθρώπους που νονάνε το πανεπιστήμιο, το αγαπάνε και θέλουν να αλλάξει. Γιατί κάποιος δομής, ο ιστός, δηλαδή το μπάκι, καταργούνται. Δίδεται μια μεγάλη δόνηση σε κάποια πρόσωπα. Αυτό έπρεπε να μελετηθούν καλύτερα. Και να υπάρχουν και τα άλλα που προβλέπονται στον νόμο, γιατί έχει και πολλά θετικά.